

◇ فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ

سال دهم، شماره ۳۸، زمستان ۱۳۹۷

صفحات: ۹۵-۱۰۸

تاریخ وصول: ۱۳۹۷/۵/۹- تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۸/۶

معیارهای دین در انتخاب زوجه و آثار آن بر سلامت خانواده

زهره اولیائی*

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی معیارهای دین در انتخاب زوجه و آثار آن بر سلامت خانواده است. خانواده جایگاه مهمی در دین اسلام دارد و در آیات و روایات اسلامی توصیه های زیادی در این زمینه شده است که می تواند راهنمای خوبی در جهت تحکیم خانواده و سلامت آن باشد. این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی به بررسی معیارهای دین در انتخاب زوجه می پردازد و به دنبال یافتن راهکارهایی جهت تأمین و حفظ سلامت خانواده است. یافته های پژوهش بیانگر این است که زن به عنوان عنصر اصلی تشکیل خانواده نقش بسیار مهمی را در سلامت خانواده ایفا می کند و معیارهایی چون عفت و پاکدامنی، ولود بودن، دین داری و تقوا، خوشبو و پاکیزه بودن، آراستگی، آرامشگری، تواضع، امانت داری و مطیع بودن، حفاظت از آبروی شوهر، و مهارت در طبخ غذا و مدیریت امور خانه، که در دین اسلام به عنوان معیارهای انتخاب زوجه بیان شده اند، تمامی شاخص های سلامت خانواده شامل بسترهای فردی، زوجی، والدگری، خانوادگی، اجتماعی و مذهبی را در بر می گیرند و با تأمین نیازهای روحی و جسمی افراد خانواده و بهبود روابط آن ها می تواند در تأمین سلامت خانواده مؤثر باشد.

کلید واژگان: معیارهای دین، انتخاب زوجه، سلامت خانواده.

*دانش آموخته کارشناس ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش، دانشگاه پیام نور مرکز اراک، اراک، ایران. (نویسنده مسئول، ایمیل: andishe.2006@gmail.com)

مقدمه

موضوع خانواده و سلامت آن از موضوعات مهمی است که نظر جامعه شناسان و روان شناسان را به خود جلب کرده (زارعان، پناهی و کباری، ۱۳۹۱: ۱۲) و در قرآن کریم، تشکیل خانواده از نشانه های الهی و مایه ی آرامش انسان ها شمرده شده است (سوره روم، آیه ۲۱). خانواده با ازدواج زن و مرد شکل می گیرد و دارای ارزش و جایگاه مهمی در دین اسلام است. خانواده در هسته ی مرکزی جامعه و کوچکترین، ابتدائی ترین و مهمترین نهاد اجتماعی است. هم چنین جامعه ی سالم از خانواده ی سالم، و خانواده ی سالم از افراد سالم تشکیل می شود و زن بخشی از خانواده و عنصر اصلی آن است که نقش مهمی را در سلامت خانواده ایفا می نماید. زن تنها موجودی است که می تواند از دامن خود افرادی را به جامعه تحویل دهد که از برکاتش نه تنها یک جامعه، بلکه جامعه ها به ارزش های والای انسانی کشیده شوند (زینوند لرستانی و میری، ۱۳۹۴: ۱۶-۱۴). لازم به ذکر است، ازدواج مهم ترین بخش زندگی هر فرد محسوب می شود و هر ازدواج موفق حاوی سه رکن اساسی تعهد، جاذبه و تفاهم است (موسکو، ۲۰۰۹، نقل از طغرلی پور و موسوی نسب، ۱۳۹۶) و به عنوان تنها راه مشروع و صحیح تشکیل خانواده، مسئولیتی الهی، انسانی و اجتماعی است که زن عنصر اساسی آن محسوب می گردد و در تأمین سلامت خانواده نقش دارد. تحقیقاتی در زمینه ی «انتخاب همسر» نیز انجام گرفته است که از جمله آن می توان به موارد حاضر اشاره کرد؛ نیلی، فرح بخش و شفیع آبادی (۱۳۹۶) در تحقیق خود می نویسند شش مقوله ی وضعیت خانوادگی، وضعیت ظاهری، وضعیت روانی، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، وضعیت فرهنگی-مذهبی و وضعیت کمی جزء معیارهای انتخاب همسر در جوانان هستند. غفوری اصل و فراهانی (۱۳۹۳) در نتیجه ی پژوهش خود با موضوع رابطه بین سبک های دلبستگی و تنظیم هیجان با ملاک های انتخاب همسر در دانشجویان مجرد دانشگاه خوارزمی بیان می کنند انتخاب همسر رفتاری هیجانی است. راجی و رفاهی (۱۳۹۴) نیز در نتیجه ی تحقیق خود با موضوع رابطه بلوغ عاطفی و سبک های تفکر با ملاک های همسرگزینی در بین دانشجویان تأکید دارند ملاک های همسرگزینی را می توان از روی بلوغ عاطفی و سبک های تفکر نیز پیش بینی کرد. پروین پور، تولائی و شایق (۱۳۹۴) در نتیجه پژوهش خود بیان می کنند امیرالمومنین علیه السلام دارای کامل ترین الگوی یک خانواده اسلامی هستند. از منظر ایشان، چند گونه ملاک و ویژگی مطرح است. زیبایی های ظاهری و هم شأنی، نحوه شوهرداری و سازگاری با همسر و سایر صفات اخلاقی و رفتاری از جمله این ویژگی هاست. همسر شایسته با داشتن ویژگی های اخلاقی و رفتاری چون عطوفت، توجه، محبت و دلدادگی به همسر، مهربانی و دلسوزی تا حد از خود گذشتگی برای فرزندان، معرفی می شود.

تحقیقاتی در زمینه ی «سلامت خانواده^۱» نیز انجام گرفته است که از جمله آن می توان به موارد حاضر اشاره کرد؛ خاوری و مهریزی (۱۳۹۳) در نتایج تحقیق خود با موضوع نقش زن در تعادل و سلامت خانواده و جامعه از منظر قرآن و روایات بیان می کنند زنان در جایگاه همسری و مادری در خانواده نقش دارند. آنان در جامعه نیز با حفظ معیارهای دینی و اخلاقی چون عدم تبرج، داشتن حیا، عفاف و پوشش می توانند تأثیرگذار باشند. هم چنین زینوند و میری (۱۳۹۴) در تحقیق خود جایگاه حقوقی زن در آیات

۱. Mosoco

۲. Healthy family indices

قرآن و تأثیر آن بر سلامت روانی خانواده، و امینی حاجی آبادی، سعادت مصطفوی و ناصح (۱۳۸۶) سلامت خانواده از دیدگاه قرآن و حدیث، و طغرلی پور و موسوی نسب (۱۳۹۶) مدل علی سلامت خانواده اصلی و سبک های دلستگی با تعهد زناشویی با نقش واسطه ای تمایز یافتگی خود، را مورد بررسی قرار داده اند. همچنین فرهادی و رفاهی (۱۳۹۱) در پژوهش خود به موضوع اعتبار گونه شناسی خانواده در مدل فرآیند و محتوای خانواده و مدل مدور ترکیبی بر اساس شاخص های سلامت، و برومند راد و نوحی (۱۳۹۶) به مقایسه سلامت خانواده، معنا در زندگی و مقابله مذهبی بین زنان با و بدون سرپرست، و زارعان و همکاران (۱۳۹۱) و نیز ذاکری ماهانه و سفیری (۱۳۹۳) به موضوع سلامت خانواده و عوامل اجتماعی موثر بر آن، و صادقی، احمدی و فاتحی زاده (۱۳۹۲) به تدوین مدل بومی خانواده سالم و بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر این مدل بر سلامت خانواده، عملکرد خانواده و کیفیت رابطه زناشویی پرداخته اند. با توجه به مطالب فوق، هدف این تحقیق آن است که به بررسی معیار های دین در انتخاب زوجه و آثار آن بر سلامت خانواده پرداخته شود در این رهگذر سؤال هایی به شرح زیر مطرح شده است:

سلامت خانواده و شاخص های آن چیست؟

اهداف تشکیل خانواده و معیارهای انتخاب چیست؟

اهمیت ازدواج و تشکیل خانواده از نظر دانشمندان اسلامی در چیست؟

ویژگی های مثبت زوجه از نظر دانشمندان اسلامی چیست؟

از منظر آیات و روایات اسلامی معیارهای انتخاب زوجه چیست؟

آیات و روایات مربوط به ویژگی های زن، در ارتباط با سلامت خانواده چیست؟

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و نمونه گیری: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است. در بخش توصیفی، اطلاعات به شیوه کتابخانه ای جمع آوری شده است؛ سپس تجزیه و تحلیل به صورت کیفی و یادداشت برداری مطالب صورت گرفته است.

روش اجرا

برای دست یابی به پاسخ پرسش های پژوهش، ضمن مطالعه ی پیشینه، به بررسی کتاب هایی که در ارتباط با عناصر موضوع حاضر تألیف شده بود، پرداخته شد، سپس منابع و متونی که در پیوند با موضوع زنان و سلامت خانواده بود، مطالعه شد. مبنای کار در پژوهش حاضر گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه ای است که از طریق فیش برداری، صورت گرفته است؛ پس از آن با تکیه بر سوال پژوهش، آیات و روایات مربوط به ویژگی های زوجه از منابع دینی استخراج و با توجه به شاخص های سلامت خانواده بررسی و تحلیل شدند و نتایج به صورت توصیف بیان گردید.

سلامت خانواده

امینی و همکاران (۱۳۸۶) معتقد است: «سلامت خانواده یعنی ایمان قلبی اعضای خانواده و عمل صالح برای رضای الهی و قرب ربوبی؛ سلامت اعتقادی، روحی، جسمی، اجتماعی همه ی اعضای خانواده؛

سلامت محیط و فضای خانه؛ سلامت روابط سالم اعضای خانواده در خانه؛ سلامت تعلیم و تربیت؛ سلامت انتخاب همسر و ازدواج؛ سلامت رشد کودکی و نوجوانی؛ سلامت جوانان؛ سلامت سالخوردگان و احترام به آنان؛ رعایت حقوق یکدیگر؛ انجام فضایل اخلاقی و دوری از رذایل اخلاقی؛ رعایت اصول اساسی آن مانند: ایمان، تقوا، عمل صالح، نظم، معاشرت به معروف، تراشی، تشاور، امر به معروف و نهی از منکر، گذشت، آرامش، مودت، مهربانی، دوستی، یکدلی، همدلی، یکرنگی، صفا، صمیمیت، توقع به اندازه ی توانائی، ابراز محبت، احترام متقابل، دانش اندوزی، دوری از خشونت و خشم و دروغ، تربیت فرزندان در مراحل مختلف، روابط منطقی، صبر و تحمل، امید، اخلاص، تعادل، منطق، تعقل و تدبیر در همه ی امور زندگی». زارعان (۱۳۹۱)، نقل از برومند و همکاران، (۱۳۹۶) می نویسد: «خانواده سالم، خانواده ای است مبتنی بر دوستی و صمیمیت و اعتماد اعضا نسبت به همدیگر. در این خانواده در عین انسجام و گرمی، آزادی افراد محترم شمرده می شود و اعضا در فراهم آوردن نیازهای خود و سایرین تلاش می کنند.» که در این تحقیق سلامت اعتقادی، روحی، جسمی و اجتماعی همه ی اعضای خانواده مد نظر است.

شاخص های سلامت خانواده و نقش زن در آن

دیتون^۱ (۲۰۰۱)، نقل از خدادادی، نظری و احمدی، (۱۳۹۳) شاخص را سنجش عملی اجزای یک مفهوم می داند. براومن و گراسکین^۲ (۲۰۰۳)، نقل از خدادادی و همکاران، (۱۳۹۳) نیز بیان می نمایند شاخص های سلامت خانواده، وضعیت یا فرایندهای حیاتی خانواده را اندازه گیری می کنند که به طور بالقوه قابل تغییر هستند و به نظر می رسد ارتباط قابل ثباتی با نتایج سلامت عمومی داشته باشد. این شاخص ها ممکن است ظرفیت، منابع، فرایندها یا نتایج عملی سلامت خانواده را بسنجد. شاخص های سلامت خانواده، بسترهای فردی، زوجی، والدگری، خانوادگی، اجتماعی و مذهبی را در بر می گیرد (خدادادی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۵). خانواده پایگاه بهداشت و سلامت جسمی، روحی، اجتماعی، عقلی، اعتقادی و مرکز اصلی و پایه ی تعلیم، تربیت، اخلاق، علم، فکر، اندیشه، ادب، فرهنگ و تعالی روح انسانی است و در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از اهمیت بسزائی برخوردار است و تنها قانون اساسی است که، در مقدمه ی آن به مسأله ی خانواده پرداخته شده؛ در اصل دهم قانون اساسی آمده است: «خانواده واحد بنیادین جامعه، و مرکز اصلی رشد و تعالی انسانهاست. کلیه قوانین، مقررات و برنامه ریزیهای کشور باید در راستای ارتقاء و استحکام بنیان خانواده باشد» (امینی و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۱).

خانواده بر پایه ی روابط زن و مرد استوار است و اصلی ترین هدف آن رسیدن به آرامش است. در تأمین آرامش روانی زوجین و خانواده بیشترین نقش بر وجود ارزشمند و آرامشگر زن است (زینوند و میری، ۱۳۹۴: ۱۸). زن و مرد در انسان بودن هیچ تفاوت و تمایزی با هم ندارند اما آن دو در تکوین متفاوتند و هر کدام برای هدف خاص و ویژه ای آفریده شده اند. خداوند بنا به نقش های جنسیتی زن، عواطف و احساسات را در او غالب و ویژه قرار داده است تا در نقش همسری، به لحاظ انسی و عاطفی آرام بخش شوهر باشد و با انجام وظایفش، در یک سطح طولی تابع دستورات الهی و بعد مطیع و تابع شوهر باشد. زن در نقش مادری به عنوان انسانی پاک و مظهری از جمال الهی تداوم دهنده نسل انسانی و تربیت کننده

۱. Dayton

۲. Braveman & Gruskin

فرزندان نیکو، شایسته و مفید برای آینده اجتماع بشری است. پیکره‌ی جامعه متشکل از دو جنس مرد و زن است. بنا بر نیاز فطری انسان به اجتماعی زندگی کردن، هر کدام از دو جنس، از ابتدای خلقت به انجام کارهایی در اجتماع اشتغال داشته‌اند. زن به خاطر لطافت روان و جسم خود و هم چنین قدرت عاطفه و احساس، عملکرد حساس و تأثیرگذاری در اجتماع دارد. او با رعایت دستورات الهی در رفتار و پوشش خود، می‌تواند ضامن سلامت و تعادل جامعه باشد. اسلام از زنان خواسته برای حضور در جامعه حیا، عفاف و حجاب داشته باشند و از تبرج و مصداق‌های آن خودداری کنند تا اولاً جسم و روان‌شان حفظ شود و ثانیاً اجتماع انسانی از تعادل روانی، سلامت اخلاقی و محورهای فطری و الهی خارج نشود (خاوری و مهریزی، ۱۳۹۳: ۱۲).

با توجه به مطالبی که گذشت، توجه به ویژگی‌های زن، در تشکیل خانواده از اهمیت بالایی برخوردار است. حال این سوال پیش می‌آید که هدف از تشکیل خانواده چیست و معیارهای انتخاب کدامند؟

اهداف تشکیل خانواده و معیارهای انتخاب

برخی از هدف‌های تشکیل خانواده به طور اختصار: ۱- تحقق جامعه‌ی سالم، ۲- تداوم نسل، ۳- تأمین نیازهای اساسی، ۴- تربیت اجتماعی نسل، ۵- حراست ایمان، ۶- جمال اجتماعی، ۷- رشد و بالندگی؛ و از معیارهای همسرگزینی: ۱. معیارهای روان‌شناختی (شخصیت فرد، ساختار آن، تیپ شخصیتی، صفات شخصیتی یا رویکردهای شخصیتی)، ۲. معیارهای زیباشناختی (زیبایی و جذابیت زوج به ویژه زن)، ۳. معیارهای علمی و فرهنگی (میزان تحصیلات، مدارج علمی، اندوخته‌های فرهنگی و نیز آشنایی به فناوری و مهارت‌های جدید و روزآمد)، ۴. معیارهای تکوین رشد (سن زوجین، رشد فکری یا بلوغ روانی (سن روانی: میزان پختگی، درک زندگی، احساس مسئولیت و داشتن هدف مشخص)، ۵. معیارهای مادی و اقتصادی، و ۶. معیارهای اخلاقی و دینی (ایمان، اعتقادات دینی، پایبندی به ارزش‌های اخلاقی، خود ساختگی اخلاقی و رفتار اطمینان بخش) است (محمودیان، شرفی، خوش بین و احمدی، ۱۳۸۷: ۹۴).

اهمیت ازدواج و تشکیل خانواده از نظر دانشمندان اسلامی

دانشمندان مسلمان در آثار خود علاوه بر سایر موضوعات (مانند موضوعات دینی، تربیتی، اخلاقی و اجتماعی) به موضوع، عشق، ازدواج، تشکیل خانواده و ویژگی‌های زن شایسته نیز پرداخته و نکاتی را ارائه داده‌اند. به عنوان نمونه، سعدی عشق را، بوی آشنایی، امید وصال، عامل حیات و برتر از عقل دانسته (بهشتی، ابوجعفری و فقیهی، ۱۳۸۸، ج ۴: ۱۸) و اخوان الصفا، پس از آنکه از عشق با تعبیری چون جنون و بیماری یاد کرده و با بی‌مهری از آن نام برده است، تعبیری دیگر را به کار گرفته و عشق را شدت شوق اتحاد معرفی می‌نماید و در توضیح می‌گوید که اتحاد، خاصیت امور روحانی و احوال نفسانی است، زیرا در امور جسمانی اتحاد ممکن نیست و نهایت چیزی که امکان دارد، مجاورت، ممانعت و تماس است نه غیر آن. آغاز عشق، نظر و التفات به سوی معشوق است، این نظر چون کشت دانه در زمین است. نخست عاشق، قرب معشوق را می‌طلبد و چون به مقصود رسد، خلوت و مجاورت را می‌جوید و پس از آن معانقه و قبله را می‌خواهد، آنگاه در بر کردن جامه‌ای واحد را خوش می‌دارد و در این مسیر همواره شوق او فزونی می‌گیرد (فتحعلی‌خانی، فصیحی زاده و فقیهی، ۱۳۹۱، ج ۱: ۲۱۵). ابن سینا نیز، ازدواج را یکی از مهم‌ترین بنیان‌های جامعه دانسته، از این رو بیان می‌کند، اموری چون زنا و لواط که اهمیت و ضرورت

نکاح را از میان می برد باید ممنوع گردد (ابن سینا، ۱۴۰۴: ۴۴۷).
 با مطالعه و تحلیل محتوای مطالب و مضامین مربوط به اهداف تشکیل خانواده و معیارهای زوجه در اسناد مورد بررسی و مقایسه ی دیدگاه دانشمندان مسلمان مورد مطالعه، به منظور تسهیل در دسترسی به حجم گسترده ی داده ها، مستندات مربوط به هر کدام، به صورت اختصار در قالب جداولی به شرح زیر بیان می گردد:

جدول ۱. اهمیت ازدواج و تشکیل خانواده از نظر دانشمندان اسلامی

دانشمندان اسلامی	مرجع	اهمیت تشکیل خانواده
مصلح الدین سعدی	(بهشتی و همکاران، ۱۳۸۸، ج ۴: ۱۸)	عامل حیات، امید وصال
ابن سینا	(ابن سینا، ۱۹۸۸: ۱۱) (فتحعلی خانی و همکاران، ۱۳۹۱، ج ۱: ۲۸۸-۲۸۹)	انگیزه های معنوی، اقتصادی، اجتماعی، محبت و آرامش و رفع نیازهای جنسی، پیشگیری از انحرافات جنسی در جامعه
خواجه نصیرالدین طوسی	(طوسی، ۱۳۸۵: ۲۱۵-۲۱۶)	انگیزه های معنوی و روانی و اجتماعی، نظیر بقای نسل، حفظ منافع و مصالح، و سکون و آرامش
ملاحسن فیض کاشانی	(فیض کاشانی، ۱۳۸۳: ۶۳) (فیض کاشانی، ۱۳۸۳، ج ۳: ۵۱-۵۸) (فیض کاشانی، ۱۳۸۳، ج ۳: ۷۶) (فیض کاشانی، ۱۳۸۳، ج ۳: ۱۸۰) (فیض کاشانی، ۱۳۹۹: ۴۳۲)	بقای نوع و زمینه کامجویی، ارضا، هدایت، نظم دادن و مهار غریزه ی جنسی، پیشگیری از انحرافات جنسی، لذت و صفای خانوادگی، محبت، مودت و رحمت، حفاظت از دین خود
شهید مرتضی مطهری	(مطهری، ۱۳۷۷: ۳۴-۳۶) (مطهری، ۱۳۹۰: ۲۶۷) (مطهری، ۱۳۷۷: ۷۷-۷۶) (پیکار و محمدی، ۱۳۹۶: ۱۰۷)	وحدت، حفظ اخلاق اسلامی، ارضا نیازهای جنسی، عشق و صفا بین زن و شوهر، آسایش روح، فراموشی رنج ها و ناراحتی ها، مسرت و لذت بیشتر در زندگی، کامیابی زن و شوهر از یکدیگر

با تحلیل مطالب جدول ۱، دریافت می شود دانشمندان مورد مطالعه انگیزه های معنوی، روانی، اقتصادی، اجتماعی، آرامش روحی، ارضای نیازهای جنسی و مهار آن و پیشگیری از انحرافات جنسی و بقای نسل را از مهمترین دلایل تشکیل خانواده می دانند.

ویژگی های زوجه از نظر دانشمندان اسلامی

دانشمندان اسلامی نیز ویژگی هایی را برای زوجه بیان کرده اند. جدول ۲، ویژگی های زوجه را از نظر دانشمندان اسلامی، پس از بررسی و تحلیل داده ها نشان می دهد.

جدول ۲. ویژگی های زوجه از نظر دانشمندان اسلامی

دانشمندان اسلامی	مرجع	ویژگی های زوجه
سعدی	(سعدی، باب ۷: ۱۶۳) (بهشتی، ۱۳۸۸، ج ۴: ۳۵-۳۴)	فرمانبرداری، پارسایی، یکدلی، آرامشگری، امانت داری، عفت، نجابت، مستوری از بیگانه، فهم و معرفت، ادب، تربیت صحیح فرزند
ابن سینا	(ابن سینا، ۱۹۸۸م: ۳۱-۳۲)	شریک زندگی مرد، پاسبان منافع و اموال او و جانشین او در خانه و امین وی و مربی فرزندان او؛ پسندیده در عقل، تدبیر، اخلاق و رفتار؛ عاقل، دین دار، با حیا، زیرک، مهربان و ولود؛ کوتاه زبان، فرمانبردار، ناصحی دوست داشتنی و امین؛ با وقار، با هیبت و کم خرج؛ یاور و غمخوار شوهر؛ مدیر خانه
خواجه نصیرالدین طوسی	(طوسی، ۱۳۸۵: ۲۲۰) (طوسی، ۱۳۸۵: ۲۰۷-۲۰۹) (بهشتی، فقیهی و ابوجعفری، ۱۳۸۸، ج ۲: ۱۵۹)	دین دار، امانت دار، ولود، عقیف، فرمانبردار و مهربان، تسلی بخش شوهر و آرامش دهنده و گرمی بخش خانواده، مهربان، دوست شفیق، مطیع، کوتاه زبان، فرمانبردار و کم توقع؛ حافظ آبروی شوهر، خوش خلق؛ (به عنوان مادر) عامل بقا و حافظ مصالح و منافع خانواده، با الفت و محبت
ملاحسن فیض کاشانی	(فیض کاشانی، ۱۳۸۳، ج ۵: ۱۸۹) (فیض کاشانی، ج ۴: ۱۸۶) (فیض کاشانی، ج ۲۲: ۸۷۱) (فیض کاشانی، ج ۲۲: ۸۱۶)	تقوا، عفاف، حیا، ولود، عشق و صفا، چشم پوشی از نا محرم؛ دوری از طنزازی، خودنمایی و ترحم در بیرون از خانه؛ متانت، سنگینی، کرامت، وقار، محبوب بودن، آراستگی برای شوهر، پاکدامنی
شهید مطهری	(مطهری، ۱۳۷۷: ۷۷-۷۶)	تقوا، آرامش بخش شوهر و تسلی دهنده رنج های او، عشق و صفا

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می گردد مواردی مانند فرمانبرداری، تقوا، دین داری و پارسایی، عفت، وقار، آرامشگری و مهربانی، و ولود بودن و امانت داری از جمله مشترکات دانشمندان اسلامی مورد مطالعه در زمینه ی ویژگی های زوجه است و این ویژگی ها از دیدگاه دانشمندان مسلمان، متأثر از آیات و روایات معصومین علیه السلام و پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ است.

معیارهای انتخاب زوجه از منظر آیات و روایات اسلامی و نقش آن در سلامت خانواده

ازدواج مسؤلیت بزرگ الهی، انسانی و اجتماعی است. ما در برابر نعمت های خداوند و هم چنین در برابر جامعه و نسل های آینده و در برابر فرزندانمان که بعداً می خواهیم به جامعه انسانی تحویل دهیم مسؤلیت داریم بنابراین باید به شدت مراقب بود که چه کسی را به عنوان شریک زندگی خود بر می گزینیم و هرگز نباید تنها در اندیشه ی لذت های شخصی خود بوده و صرفاً به دنبال ارضای آن ها باشیم. سه شرط اصلی انتخاب همسر اصالت خانوادگی، تقوا و دین داری و اخلاق نیک است. اصالت خانوادگی یعنی متقی و پارسا بودن خانواده؛ یعنی متدین بودن پدر و مادر. اصالت خانوادگی یکی از مهم ترین شرایط همسر شایسته است (شریفی، ۱۳۸۷: ۱۷۴). پیامبر اکرم (ص) به شدت از ازدواج با دختران زیبایی که شرافت

خانوادگی ندارند، بر حذر داشته و می فرماید: «ای مردم، از گیاهان سبز و خرمی که در مزبله رشد کرده اند بپرهیزید! گفتند: ای رسول خدا، منظور از این جمله چیست؟ در پاسخ فرمود: دختر زیبایی که در خانواده ای بد رشد کرده باشد» (کلینی، ۱۳۵۰، ج ۵: ۳۳۲). تقوا نیز یکی دیگر از مهم ترین شرایط همسر شایسته است. کسی که در برابر خدای جهان و خالق هستی گرنش نکرد و به دستورات او بی اعتنایی نمود، در برابر همسر خود هم کرنش نخواهد داشت و ارزشی برای او قائل نخواهد شد. پس باید در ازدواج دست کم، به کمترین درجه ی تقوا، یعنی انجام واجبات و ترک محرمات، اهتمام جدی ورزید و از اصالت دادن به زیبایی های ظاهری و ثروت و قدرت و امثال آن خودداری کرد (شریفی، ۱۳۸۷: ۱۷۶). حضرت امام صادق (ع) می فرماید: «اگر کسی به دلیل زیبایی یا ثروت با یک زن ازدواج کند، خداوند او را به همان ها واگذار می کند؛ اما اگر معیار او در انتخاب همسرش، دین باشد، خداوند زیبایی و ثروت را نیز به او عطا می کند (کلینی، ۱۳۵۰، ج ۵: ۳۳۳).

هم چنین در روایات متعددی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و معصومین علیه السلام، معیارهای انتخاب زوجه بیان شده اند که با توجه به شاخص های سلامت خانواده و به منظور تسهیل در دسترسی به حجم گسترده داده ها به طور اختصار، در قالب چند جدول مرتبط با هم، مورد مطالعه قرار می گیرند؛

جدول ۳. معیارهای دین در انتخاب زوجه با توجه به شاخص فردی

آیات و روایات مربوط به ویژگی های زوجه، مرتبط با شاخص های سلامت	مرجع	شاخص	
رسول اکرم (ص) وقتی کسی را به خواستگاری زنی می فرستادند، می فرمودند: «بدنش خوشبو، و غوزک پایش پر گوشت باشد.» (پاکیزگی و سلامت). هم چنین به شدت از ازدواج با دختران زیبایی که شرافت خانوادگی ندارند، و در خانواده ای بد رشد کرده باشد، بر حذر داشته اند. و می فرمایند: «بهترین زنان شما زنی است که پاکدامن باشد.» «چنان چه قصد خواستگاری از زنی داشتید، از موی او بپرسید همان طور که از چهره اش می پرسید؛ زیرا که نیمی از زیبایی زن در موی اوست!» «(امام صادق (ع))»	(مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۰)	فردی	سلامت خانواده
حضرت امام رضا (ع) نیز می فرمایند: «از سعادت آدم است که زنی سفید رو داشته باشد.»	(کلینی، ۱۳۵۰، ج ۵: ۳۳۲) (شرفی، ۱۳۷۷: ۶۸) (مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۱)		

جدول ۴. معیارهای دین در انتخاب زوجه با توجه به شاخص زوجی

شاخص	مرجع	آیات و روایات مربوط به ویژگی های زوجه، مرتبط با شاخص های سلامت
سلامت خانواده زوجی	(سوره روم، آیه ۲۱) (شرفی، ۱۳۷۷: ۶۸)	«و از نشانه های او این که از نوع خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدان ها آرام گیرید و میانتان دوستی و رحمت نهاد.»
	(شرفی، ۱۳۷۷: ۸۵) (شرفی، ۱۳۷۷: ۹۷)	«بهترین زنان شما زنی است که پاکدامن باشد.» «زیبایی در زبان نهفته است.» «بهترین زنان شما زن هایی هستند که دارای عشق و محبت باشند.» «بعد از ایمان به خدا، نعمتی بالاتر از همسر موافق و سازگار نیست.» «بهترین زنان کسی است که ... ، با شوهرش رفیق باشد، در مقابل نامحرم عقیف؛ ... در برابر شوهرش متواضع، برای شوهرش خود را زینت کند، شاد و سرخوش باشد، از دیگران شرم کند و عفت داشته باشد. هر چه شوهرش به او گوید، گوش دهد و مطیع او باشد. در خلوت تن به خواسته های شوهرش دهد، و در این امر مضایقه نکند ...» «بهترین زنان امتم، کسانی اند که مهرشان کم و رویشان خوشتر باشد.» «بهترین زنان، زنان قریبند که مهربانترین زنان نسبت به شوهر محسوب می شوند. ... و امانند به شوهرانشان و با عفتند در برابر دیگران.» «بهترین زنان شما زنی است که خودش را خوشبو کند و در طبخ غذا مهارت داشته باشد و اقتصاد را از دست ندهد.» (رسول اکرم (ص))
	(سوره احزاب، آیه ۳۵)	«بر زن لازم است خودش را خوش بو کند، بهترین لباس هایش را بپوشد، به بهترین وجه زینت کند و با چنین وضعی صبح و شب با شوهرش ملاقات کند.» «هیچ عبادتی برتر از عفت شکم و عفت جنسی نیست. (امام محمد باقر(ع))
	(شرفی، ۱۳۷۷: ۹۷)	«بهترین زن کسی است که با مردان بیگانه ارتباطی نداشته باشد.» (حضرت زهرا (س))
	(مجلسی، ۱۳۸۷: ۹۴)	در سوره احزاب، آیه ۳۵، ویژگی های زنان مسلمان، مؤمن، مطیع، خاضع، صادق، صابر، خاشع، حافظ عفت و پاکدامنی و زیاد یاد خداکننده، بیان شده است.
	(مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۲۵۲: ۱۰۳)	«بعضی زنها برای شوهرشان بهترین غنیمت هستند: زنانی که به شوهرشان اظهار عشق و محبت کنند.» «از سعادت آدم است که زنی سفید رو داشته باشد.» (امام رضا (ع))
	(مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۱۰۳: ۲۳۹)	«در دنیا چیزی بهتر از همسر شایسته وجود ندارد، زنی که شوهرش از دیدار او مسرور گردد.» «بهترین زنان شما زنی است که خوشبوتر، خوش بخت و پز باشد، بجا خرج، و بجا امساک نماید ...» «خوشا به سعادت و
	(محمدی اشتهاردی، ۱۳۸۷: ۱۲۹)	خوشا به سعادت آن زنی باد که شوهرش را بزرگ دارد و به او آزار نرساند و همیشه از شوهرش فرمانبری کند.» «بهترین زنان شما آن زنی است که چون به او چیزی داده شود، سپاسگزاری کند و اگر به او چیزی داده نشود راضی باشد.» (امام صادق(ع))
		حضرت علی (ع) بهترین صفات زن در زمینه زناشویی را، بدترین صفات مرد، یعنی کبر و ترس و بخل بیان می کنند. همچنین می فرماید: «زن مسلمان باید، خود را پیوسته برای شوهرش خوشبو کند.
		«زن حافظ آبروی همسر باشد. (ماجرای سامه همسر حضرت ابراهیم در احسن القصص)

با تحلیل متن جداول ۳ و ۴ این گونه دریافت می شود که آیات و روایات اسلامی در مورد شاخص های فردی و زوجی به سلامت و پاکیزگی، زیبایی ظاهری، آراستگی، شرافت خانوادگی، پاکدامنی، خوش خلقی، آرامش گری، عشق و محبت، رفع نیازهای جنسی همسر، عفاف، تواضع و مطیع بودن، امانت داری، مهارت در طبخ غذا و مدیریت اقتصاد خانه، حافظ آبروی شوهر و کبر و ترس و بخل در زمینه زناشویی اشاره دارند.

جدول ۵. معیارهای دین در انتخاب زوجه با توجه به شاخص های والدگری و خانوادگی

شاخصها	مرجع	آیات و روایات مربوط به ویژگی های زوجه، مرتبط با شاخص های سلامت
والدگری	(مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۲) (مجلسی، ۱۳۸۷: ۱۸)	« بهترین زنان کسی است که فرزند بیشتر بیاورد، ... » « بهترین زنان، زنان قریشند که ... دلسوزترند نسبت به فرزندانشان ... » « ... و برای فرزندان خود، زنی پیدا کنید که شایسته باشد تا از او بچه دار شوید. » (رسول اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ و آله و سَلَّمَ) « خوبی زن در آن است که ... زایمانش آسان باشد. ... » (امام صادق علیه السلام)
خانوادگی	(مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۰) (شرفی، ۱۳۷۷: ۵۵) (شرفی، ۱۳۷۷: ۶۰)	رسول اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ و آله و سَلَّمَ، به شدت از ازدواج با دختران زیبایی که شرافت خانوادگی ندارند، و در خانواده ای بد رشد کرده باشد، بر حذر داشته اند. « بهترین زنان کسی است که ... در مقابل نا محرم عقیف باشد؛ و خویشانش او را عزیز بدارند، ... » (رسول اکرم (ص)) « زیبایی در زبان نهفته است. » (رسول اکرم (ص)) « زنی که به همسری اختیار می کنی، مانند طوقی است که برگردن خود می افکنی، پس با تعقل و بصیرت بنگر که چه چیز را برگردن می نهی. » (امام صادق علیه السلام) « دقت کن که خود را در کجا قرار می دهی و با کدام خانواده پیمان ازدواج می بندی. » (امام صادق علیه السلام)

با تحلیل متن جدول ۵ این گونه دریافت می شود که آیات و روایات اسلامی در مورد شاخص والدگری، به ولود بودن زوجه و دلسوزی نسبت به فرزندان و در مورد شاخص خانوادگی، به عفت کلام و عفت رفتار، و شرافت و تقوا و اصالت خانوادگی اشاره دارد.

جدول ۶. معیارهای دین در انتخاب زوجه با توجه به شاخص های اجتماعی و مذهبی

آیات و روایات مربوط به ویژگی های زوجه، مرتبط با شاخص های سلامت	مرجع	شاخصها	
« بهترین زنان کسی است که ... در مقابل نا محرم عقیف باشد؛ و خویشانش او را عزیز بدانند، ... » « بهترین زنان شما زنی است که پاکدامن باشد. » « زیبایی در زبان نهفته است. » (رسول اکرم (ص)) « بهترین زن کسی است که با مردان بیگانه ارتباطی نداشته باشد. » حضرت زهرا (س) در سوره احزاب، آیه ۳۵، ویژگی های زنان مسلمان، مؤمن، ... ، صادق، صابر، خاشع، روزه گیر، حافظ عفت و پاکدامنی و زیاد یاد خدا کننده، بیان شده است.	(مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۰) (حر عاملی، ۱۴۰۹: ۶۷/۲۰) (سوره احزاب، آیه ۳۵)	اجتماعی	سلامت خانواده
« اگر کسی به دلیل زیبایی یا ثروت با یک زن ازدواج کند، خداوند او را به همان ها واگذار می کند؛ اما اگر معیار او در انتخاب همسرش، دین باشد، خداوند زیبایی و ثروت را نیز به او عطا می کند. (امام صادق (ع)) « دنیا میدان اجناس گوناگون است، بهترین جنس آن، زن صالحه و پاک دامن می باشد. (رسول اکرم (ص)) از رسول اکرم (ص) نقل شده: از خداوند عالم می فرماید: « اگر بخواهم به مسلمانی همه ی نیکی های دنیا و آخرت را هدیه کنم، ... زن مؤمنی که هر گاه به او نگاه کند، خوشحال شود، و چون شوهرش غایب گردد خود را نگه دارد و مال شوهر را ضایع نسازد، می دهم. » « زن بگیر، ولی زن با ایمان و خدانشناس، ... » (امام باقر (ع))	(کلینی، ۱۳۵۰، ج ۵: ۳۳۲) (شرفی، ۱۳۷۷: ۵۴) (مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۲) (شرفی، ۱۳۷۷: ۶۸)	مذهبی	

با تحلیل آیات و روایات ذکر شده در جداول ۱ تا ۶، مشخص شد معیارهایی که در دین اسلام به عنوان معیارهای انتخاب زوجه بیان شده اند؛ تمامی شاخص های سلامت خانواده را در بر می گیرند و معیارهایی چون عفت و پاکدامنی، ولود بودن، دین داری و تقوا، پاکیزه بودن، آراستگی، آرامشگری، تواضع، امانت داری و مطیع بودن، حفاظت از آبروی شوهر، و مهارت در طبخ غذا و مدیریت امور خانه، در اغلب احادیث و روایات مشترک هستند و پیامبر صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ و امامان معصوم علیه السلام بر آن تأکید داشته اند.

نتیجه گیری

سلامت خانواده با سلامت اجتماع ارتباط دارد و شاخص هایی چون بسترهای فردی، زوجی، والدگری، خانوادگی، اجتماعی و مذهبی را در بر می گیرد. خانواده دارای ارزش و جایگاه مهمی در دین اسلام است و زن به عنوان عنصر اصلی تشکیل خانواده نقش بسیار مهمی در سلامت خانواده و در نتیجه سلامت جامعه ایفا می نماید. لذا در این تحقیق به معیار های دین در انتخاب زوجه و آثار آن بر سلامت خانواده پرداخته شد. مقایسه نتایج تحقیقات مرتبط گذشته با داده های تحقیق حاضر نشان دهنده ی این است که نتایج تحقیق در زمینه معیارهای انتخاب با نتایج تحقیقات نیلی و همکاران (۱۳۹۶)، پروین پور و همکاران (۱۳۹۴) و در زمینه ی سلامت اجتماعی با نتایج تحقیقات خاوری و مهریزی (۱۳۹۳)، زینوند و

میری (۱۳۹۴)، امینی حاجی آبادی و همکاران (۱۳۸۶)، طغرلی و موسوی نسب (۱۳۹۶)، فرهادی و رفاهی (۱۳۹۱)، برومندراد و نوحی (۱۳۹۶)، پروین پور و همکاران (۱۳۹۴) و ذاکری ماهانه و نصیری (۱۳۹۳) هم خوانی دارد.

با مطالعه و تحلیل محتوای مطالب، آیات و روایات مربوط به معیارهای انتخاب زوجه و ارتباط آن با شاخص های سلامت خانواده، این گونه دریافت شد که از میان معیارهای انتخاب، معیارهای اخلاقی و دینی بیشترین فراوانی را در بین معیارهای دین در انتخاب زوجه دارند. هم چنین معیارهای دین در انتخاب زوجه، از نظر معیارهای ظاهری، زیبایی شناختی و تکوین رشد جسمی: دختران جوان ولود، سالم و تمیز؛ و از نظر معیارهای اخلاقی و دینی: دارا بودن اصالت خانوادگی، کفو بودن، مؤمن، با تقوا، عاقل، پاکدامن، دارای عفت در گفتار و رفتار، با حیا، با وقار و متانت، با نجابت، وفادار و سازگار، قدردان، صبور، صادق، صالح، تربیت کننده فرزندان نیکو، ماهر در طبخ غذا، کم خرج، امانت دار و مدیر اقتصاد خانواده، آرامش دهنده و گرما بخش محیط خانه، حافظ آبروی شوهر، پوشاننده عیوب شوهر؛ و در مقابل شوهرش خوش بو و آراسته با بهترین لباس ها زینت ها و عطرها؛ مطیع، مهربان، دلسوز و دارای عشق و محبت و رفاقت؛ و نیز ارتباط نداشتن با مردان بیگانه، آراستگی به فضایل اخلاقی و در حد توان دوری از رذایل و زشتی های اخلاقی ذکر شده است.

معیارهایی چون عفت و پاکدامنی، ولود بودن، دین داری و تقوا، خوشبو و پاکیزه بودن، آراستگی، آرامشگری، تواضع، امانت داری و مطیع بودن، حفاظت از آبروی شوهر، و مهارت در طبخ غذا و مدیریت امور خانه، بیشترین فراوانی را در احادیث و روایات اسلامی دارند.

با تحلیل نظر دانشمندان اسلامی نیز مشخص شد، فرمانبرداری، تقوا، دین داری و پارسایی، عفت، وقار، آرامشگری و مهربانی، و ولود بودن و امانت داری از جمله مشترکات دانشمندان اسلامی مورد مطالعه در زمینه ی ویژگی های زوجه بوده و این ویژگی ها از دیدگاه دانشمندان مسلمان، متأثر از آیات و روایات معصومین (ع) و پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ است.

بررسی و تحلیل معیارهای دین نشان دادند معیارهایی چون عفت و پاکدامنی، ولود بودن، دین داری و تقوا، خوشبو و پاکیزه بودن، آراستگی، آرامشگری، تواضع، امانت داری و مطیع بودن، حفاظت از آبروی شوهر، و مهارت در طبخ غذا و مدیریت امور خانه، که در دین اسلام به عنوان معیارهای انتخاب زوجه بیان شده اند، تمامی شاخص های سلامت خانواده را در بر می گیرند و با تأمین نیازهای روحی و جسمی افراد خانواده و بهبود روابط آن ها می تواند در تأمین سلامت خانواده مؤثر باشد. لذا با توجه به یافته های تحقیق و نقش بسیار مهم معیارهای اخلاقی ارائه شده در دین اسلام بر سلامت خانواده، پیشنهاد می شود در کتاب درسی مدیریت خانواده و سبک زندگی پایه ی دوازدهم دوره دوم متوسطه (کلیه رشته ها، ویژه دختران) و نیز در کلاس های آموزشی هنگام ازدواج، جوانان به خصوص بانوان به دلیل این که عنصر مهم و اصلی تشکیل خانواده هستند و در سلامت خانواده نقش به سزائی دارند، آشنائی با شاخص های خانواده ی سالم و توصیه های دین در این زمینه اضافه گردد.

منابع

- قرآن کریم.
- ابن سینا. تدابیر المنازل والسیاسات الاهیة، به کوشش جعفر نقدی (۱۹۸۸)، بغداد: المرشد.
- ابن سینا. (۱۴۰۴ ه. ق). الشفاء، طبیعیات و الهیات، قم: مکتبه المرعشی النجفی.
- امینی حاجی آبادی، محمدرضا؛ سعادت مصطفوی، سیدحسن؛ ناصح، احمد. (۱۳۸۶). سلامت خانواده از دیدگاه قرآن و حدیث، رساله دکتری علوم قرآن و حدیث، دانشگاه قم.
- برومند راد، شکوه؛ نوحی، خانم. (۱۳۹۶). مقایسه سلامت خانواده، معنا در زندگی و مقابله مذهبی بین زنان با و بدون سرپرست، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود.
- بهشتی، محمد؛ ابوجعفری، مهدی؛ فقیهی، علی نقی. (۱۳۸۸). آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد ۲)، تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ناشر همکار سمت.
- بهشتی، محمد؛ ابوجعفری، مهدی؛ فقیهی، علی نقی. (۱۳۸۸). آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد ۴)، تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سمت.
- پروین پور، فاطمه؛ تولائی، علی؛ شایق، محمد رضا. (۱۳۹۴). تحلیل ملاک های انتخاب همسر از دیدگاه امیرالمومنین علیه السلام، پایان نامه کارشناسی ارشد الهیات، دانشگاه یزد.
- پیکار، زینب؛ محمدی، اصغر. (۱۳۹۶). مطالعه تطبیقی خانواده از دیدگاه شهید مطهری و تالکوت پارسونز، فصلنامه پژوهش های اجتماعی اسلامی، ۱۱۵، ۱۲۶-۹۹.
- حر عاملی، محمدبن حسن. (۱۴۰۹). وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل بیت.
- خاوری، رقیه؛ مهریزی، مهدی. (۱۳۹۳). نقش زن در تعادل و سلامت خانواده و جامعه از منظر قرآن و روایات، پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی، دانشکده اصول الدین.
- خدادادی، جواد؛ نظری، علی محمد؛ احمدی، خدابخش. (۱۳۹۳). شناسایی و سنجش شاخص های سلامت خانواده و ارائه مدل خانواده سالم مبتنی بر بافت فرهنگی- اجتماعی، رساله دکتری مشاوره خانواده، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ذاکری ماهانه، عذرا؛ سفیری، خدیجه. (۱۳۹۳). بررسی میزان سلامت خانواده و عوامل اجتماعی موثر بر آن (مطالعه تطبیقی: شهرهای یزد و تهران)، پایان نامه کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشگاه الزهرا (س).
- راجی اسدآبادی، کیامرث؛ رفاهی، ژاله. (۱۳۹۴). رابطه بلوغ عاطفی و سبک های تفکر با ملاک های همسرگزینی در بین دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرو دشت.
- زارغان، منصوره؛ پناهی، محمد حسن؛ کباری، سوسن. (۱۳۹۱). سلامت خانواده و عوامل اجتماعی موثر بر آن، رساله دکتری جامعه شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی.
- زینوند لریستانی، ربابه؛ میری، محمد حسین. (۱۳۹۴). جایگاه حقوقی زن در آیات قرآن و تأثیر آن بر سلامت روانی خانواده، پایان نامه کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث، دانشکده اصول الدین.
- سعدی، مصلح بن عبدالله. (۱۳۷۸). بوستان سعدی، تهران: پیام محراب.
- شرفی، محمدرضا. (۱۳۷۷). راهنمای ازدواج جوانان، تهران: تزکیه.

- شریفی، احمد حسین. (۱۳۸۷). آیین زندگی، اخلاق کاربردی، تهران: معارف.
- صادقی، مسعود؛ احمدی، سید احمد؛ فاتحی زاده، مریم. (۱۳۹۲). تدوین مدل بومی خانواده سالم و بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر این مدل بر سلامت خانواده، عملکرد خانواده و کیفیت رابطه زناشویی، رساله دکتری مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان.
- طغرلی پور، مهین؛ موسوی نسب، محمد حسین. (۱۳۹۶). بررسی مدل علی سلامت خانواده اصلی و سبک های دلبستگی با تعهد زناشویی با نقش واسطه ای تمایز یافتگی خود، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- طوسی، خواجه نصیرالدین؛ مینوی، مرتضی؛ حیدری، علیرضا. (۱۳۸۵). اخلاق ناصری، چاپ ششم، تهران: خوارزمی.
- غفوری اصل، فرانک؛ فراهانی، محمد تقی. (۱۳۹۳). رابطه بین سبک های دلبستگی و تنظیم هیجان با ملاک های انتخاب همسر در دانشجویان مجرد دانشگاه خوارزمی، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- فتحعلی خانی، محمد؛ فصیحی زاده، علیرضا؛ فقیهی، علی نقی. (۱۳۹۱). آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن (جلد ۱)، تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- فرهادی، مریم؛ رفاهی، ژاله. (۱۳۹۱). اعتبار گونه شناسی خانواده در مدل فرآیند و محتوای خانواده و مدل مدور ترکیبی بر اساس شاخص های سلامت، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- فیض کاشانی، ملامحسن. (۱۳۸۳). الحقائق فی محاسن الاخلاق، قم: مؤسسه النشر الاسلامی.
- فیض کاشانی، ملامحسن. (۱۳۸۳). المحججه البيضاء، قم: مؤسسه النشر الاسلامی.
- فیض کاشانی، ملامحسن. (۱۳۹۹ق). تفسیر الصافی، بیروت: مؤسسه الاعلمی.
- فیض کاشانی، ملامحسن. (۱۴۱۲ق). الوافی، اصفهان: مکتبه الامام امیر المؤمنین.
- کلینی، محمد بن یعقوب. (۱۴۱۴). اصول الکافی، بیروت: دارالتعارف للمطبوعات.
- کلینی، محمد بن یعقوب. (۱۳۵۰). الفروع من الکافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
- مجلسی، محمد باقر. (۱۴۰۳ق). بحار الانوار، بیروت: مؤسسه ی الوفا.
- مجلسی، محمد باقر. (۱۳۸۷). فضیلت ازدواج، آداب زناشویی و همسر داری در اسلام، ویرایش: داوود احمدی، قم: مؤسسه فرهنگی و هنری بیت الاحزان فاطمه (سلام الله علیها).
- محمدی اشتهاردی، محمد. (۱۳۸۷). قصه های قرآنی (احسن القصص): نبوی.
- محمودیان، حسین؛ شرفی، محمدرضا؛ خوش بین، سهیلا؛ احمدی، احمد. (۱۳۸۷). دانش خانواده، تهران: سمت.
- مطهری، مرتضی. (۱۳۷۷). یادداشت های استاد مطهری، تهران: صدرا.
- مطهری، مرتضی. (۱۳۹۰). تعلیم و تربیت در اسلام، تهران: صدرا.
- نیلی، مریم؛ فرح بخش، کیومرث؛ شفیع آبادی؛ عبدالله. (۱۳۹۶). بررسی کیفی نقش سبک های مدیریت تعارضات زناشویی والدین بر معیارهای انتخاب همسر در فرزندان، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه علامه طباطبائی.

Religious Criteria in Choosing a Wife And its Consequences on Family Health

Z. Oleiaeyee*

Abstract

The purpose of this study was to study the religion criteria in choosing a wife and its consequences on family health. The family has a significant position in Islam. In the Koran Verses, Hadiths and Islamic traditions there are many recommendations in this regard that can be a good guide for strengthening the family and its health. This article, by descriptive-analytic method, examined the religion criteria in choosing a woman and sought to find solutions for the preservation of family health. Findings of the research showed that women play a very important role in family health as a key element in family formation, and criteria such as chastity, religiosity and piety, perfection and cleanliness, dress, relaxation, humility, being trusted and obedient, protecting the husband's dignity, and the ability to cook and manage house affairs, which are expressed in the Islamic religion as criteria for choosing a wife, The criteria that are expressed in the Islamic religion as criteria for the selection of the wife include all family health indicators including individual, paired, parental, family, social and religious backgrounds and providing the physical and psychological needs of family members and improving their relationships can be effective in providing family health.

Keywords: religious criteria, wife selection, family health.

*MA in History and Philosophy of Education, Arak Payam Noor University, Arak, Iran (Corresponding Author, email: andishe.2006@gmail.com)